

TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA MAHALLANING IQTISODIY BUDJETINI SHAKLLANTIRISH OMILLARI

Sanobarxon Nosirova

E-mail: sanobarnosirova@mail.ru

Toshkent davlat pedagogika universiteti tadqiqotchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada tadbirkorlikni rivojlantirishda mahallaning iqtisodiy budjetini shakllantirish, mahalliy iqtisodiyotni mustahkamlashda budjet shakllantirish omillari tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: iqtisodiy budjet, soliqlar va to'lovlar, investitsiyalar, tadbirkorlik faoliyatini rag'batlantirish dasturlari, infratuzilma rivoji, monitoring va nazorat.

Kirish

Tadbirkorlikni rivojlantirishda mahallaning iqtisodiy budjetini shakllantirish muhim ahamiyatga ega. Quyida maqolaning asosiy tarkibiy qismlari berilgan. Tadbirkorlik jamiyatning iqtisodiy rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Mahallalar iqtisodiyotida tadbirkorlikni rivojlantirish, yangi ish o'rinlari yaratish va aholini daromad bilan ta'minlashda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Shu sababli mahallaning iqtisodiy budjetini shakllantirishda tadbirkorlikka qo'yiladigan e'tibor kuchaytirilmoqda. Ushbu maqolada budjet shakllantirish omillari tahlil qilinadi va tadbirkorlikni rivojlantirishdagi roli o'rganiladi.

1. Mahallaning iqtisodiy budjeti tushunchasi

Mahallaning iqtisodiy budjeti bu mahalliy iqtisodiy faoliyatlarni boshqarish va moliyalashtirish uchun ajratilgan mablag'lar yig'indisidir. Ushbu mablag'lar mahallaning tadbirkorlik salohiyatini rivojlantirish, infratuzilmani yaxshilash va ijtimoiy xizmatlarni takomillashtirishga yo'naltiriladi.

2. Mahallaning iqtisodiy budjetini shakllantirish omillari

- **Soliqlar va to'lovlar:** Mahalliy tadbirkorlar to'laydigan soliqlar mahallaning iqtisodiy budjetiga katta ta'sir ko'rsatadi. Shuningdek, tadbirkorlik sub'ektlaridan olinadigan to'lovlar ham budjetni shakllantiradi.
- **Investitsiyalar:** Mahalliy va xorijiy investitsiyalar tadbirkorlikni rivojlantirishga sezilarli darajada hissa qo'shadi. Mahalla iqtisodiyotiga kiritilgan investitsiyalar budjetning ko'payishiga olib keladi.
- **Tadbirkorlik faoliyatini rag'batlantirish dasturlari:** Davlat tomonidan tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash va subsidiya berish dasturlari tadbirkorlikning rivojlanishiga yordam beradi.
- **Infratuzilma rivoji:** Mahalliy infratuzilmaning rivojlanishi tadbirkorlikni rag'batlantiradi va iqtisodiy budjetni shakllantirishga ko'maklashadi.

3. Tadbirkorlikni rivojlantirishda mahalliy budjetning roli

Tadbirkorlikni rivojlantirishda mahallaning iqtisodiy budjeti asosiy omillardan biridir. Mahalliy tadbirkorlik sub'ektlariga ajratilgan mablag'lar yangi biznes loyihalarini moliyalashtirish, ishlab chiqarishni kengaytirish va innovatsiyalarni joriy etishda yordam beradi.

4. Budjetni samarali boshqarish yo'llari

- **Monitoring va nazorat:** Budjet mablag'larining samarali ishlatilishini ta'minlash uchun mahalliy organlar tomonidan doimiy monitoring olib borilishi kerak.
- **Tadbirlarni rejalashtirish:** Mahallaning uzoq muddatli rivojlanish strategiyasiga asoslangan budjet rejalashtirilishi lozim.

Xulosa

Tadbirkorlikni rivojlantirishda mahallaning iqtisodiy budjetini shakllantirish omillari keng qamrovli va turli omillarga bog'liqdir. Soliqlar, investitsiyalar, davlat

tomonidan beriladigan rag'batlar va infratuzilmaning rivojlanishi tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlaydi. Shu sababli, budjetni samarali shakllantirish va boshqarish, mahalliy iqtisodiy rivojlanish uchun asosiy shartlardan biridir.

ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasining Konstitusiyasi. – T.: O'zbekiston, 2014.
2. O'zbekiston Respublikasining «Oilaviy tadbirkorlik to'g'risida»gi Qonuni (26 aprel 2012 y).
3. O'zbekiston Respublikasining “Aholini ish bilan ta'minlash to'g'risida”gi Qonuni, 1998 yil 1 may № 616-I-son.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi “O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida”gi PF-4947-sonli Farmoni // O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017 y., 6-son, 70-modda.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 17 noyabrdagi «Hunarmandchilikni yanada rivojlantirish va hunarmandlarni har tomonlama qo'llab-quvvatlash chora-tadbirlari to'g'risida»gi PF-5242-son Farmoni .